

Visioner for almen praksis i fremtidens sundhedsvæsen

I det følgende afsnit tegnes de overordnede visioner for den rolle, almen praksis udfylder, som en af de centrale grundsten i det samlede sundhedsvæsen.

Vi har et sundhedsvæsen der er under løbende forandring og udvikling. Nye behandlingsformer, ny teknologi, accelererede behandlingsforløb og medicinske gennembrud giver nye muligheder og perspektiver. Flere sygdomme opdages tidligere og kan behandles. Flere patienter overlever alvorlig sygdom og lever længere. Med effektiv genoptræning og rehabilitering vender de tilbage til deres normale liv. Samtidig vil en del af den behandling, som i dag kræver indlæggelse, fremadrettet kunne blive udført ambulantly eller i patientens eget hjem.

Sideløbende med udviklingen indenfor udredning og behandling vil den demografiske udvikling i de kommende år påvirke sundhedsvæsenet. Andelen af ældre borgere vil stige og efterspørgslen efter regionale og kommunale sundhedsydelser vokse. Samtidig tyder alt på, at efterspørgslen vil skulle imødekommes indenfor en snæver økonomisk udviklingsramme.

Kommunerne har fået en væsentlig rolle i sundhedsvæsenet eksempelvis i forbindelse med rehabilitering og borgerrettet forebyggelse. Ligesom kommunerne varetager omsorgs- og plejeopgaver.

Udviklingen i hospitalssektoren går mod større og mere specialiserede enheder, med sigte på at højne effektiviteten og kvaliteten af patientbehandlingen.

Vi vil se en sundhedssektor i fortsat forandring, hvor mange patienter oplever at have kontakt med forskellige dele af det samlede sundhedsvæsenes tilbud. Det være sig almen praksis og den øvrige praksissektor, de regionale hospitaler og de kommunale sundheds- og omsorgsydelser.

Udviklingen ændrer kravene til sundhedsvæsenet – måske i særlig grad det nære sundhedsvæsen. Det stiller krav om omstilling, og stiller krav til et integreret sundhedsvæsen, forstået som et sundhedsvæsen hvor der samarbejdes og hvor der er sammenhæng ydelserne. I takt med den øgede specialisering på hospitalerne er det en voksende udfordring at sikre, at sundhedsopgaver, der ikke kræver høj specialisering løses i det nære sundhedsvæsen. Der er således behov for at udvikle og styrke det nære sundhedsvæsen.

Den alment praktiserende læge er en vigtig aktør i det nære sundhedsvæsen som generalisten, der tager sig af diagnostik og behandling af de fleste almindelige lidelser. Almen praksis fungerer som primær indgangsport for patienten. Lægen vurderer, vejleder og visiterer til den øvrige del af sundhedsvæsenet, hvor det i henhold til faglige retningslinjer og gældende vejledninger vurderes nødvendigt.

For mange borgere er den praktiserende læge og lægens personale kendte ansigter i sundhedsvæsenet. Det er, og skal være, sundhedspersoner, som borgeren føler sig tryk ved. Den praktiserende læge er den sundhedsperson borgeren henvender sig til ved sygdom, eller med symptomer og ængstelse for sygdom. Almen praksis skal være tilgængelig – ”den åbne dør” – men samtidig skal der være respekt for, at lægehjælpen er en knap ressource, der kontaktes når det er relevant.

Almen praksis håndterer langt hovedparten af de sygdomsproblemer borgerne henvender sig med. Samtidig har den praktiserende læge en vigtig rolle som den, der visiterer patienten videre til andre dele af sundhedsvæsenet, herunder også det kommunale system eller den øvrige praksissektor.

Almen praksis ses ofte som tovholderen for patientforløb. En rolle der i mange situationer naturligt varetages af almen praksis. Der kan blive behov for fremadrettet at revurdere tovholderrollen hvis ændringer i øvrige del af sundhedsvæsenet betinger det.

Med denne nøgleplacering er det nødvendigt, at almen praksis i samarbejde med hospitaler og kommuner påtager sig sin del af ansvaret for at skabe et sammenhængende sundhedsvæsen. Et sundhedsvæsen med respekt for patientens selvbestemmelse og hvor almen praksis, som de øvrige dele af sundhedsvæsenet har vedvarende fokus på tilgængelighed, kvalitet og samspil.

Udviklingen af et stærkt og integreret sundhedsvæsen fordrer solide partnerskaber. Der er brug for, at almen praksis indgår i tæt og forpligtende samarbejde med kommunerne og Region Midtjylland omkring planlægning, udvikling og implementering af nye nære sundhedstilbud; idet dette samarbejde naturligvis bygger på gældende nationale/centrale aftaler.

Visioner for almen praksis

Med udspring i ovenstående opstilles den overordnede vision for almen praksis i fremtidens regionale sundhedsvæsen. Visionen angiver den retning som praksisudviklingsplanen understøtter og udtrykker den kurs som Samarbejdsudvalget for almen praksis udstikker for den kommende periode:

Almen praksis i Region Midtjylland skal fungere og opleves som en del af et sammenhængende sundhedsvæsen i regionen. De alment praktiserende læger indtager naturligt en central rolle i fremtidens nære sundhedsvæsen. I forpligtende samarbejde med kommunerne og hospitaler leverer praktiserende læger sundhedsydelser som er tæt på borgerne, er af høj kvalitet og indgår i et velintegreret samspil med den øvrige praksissektor, kommunerne og det specialiserede hospitalsvæsen.

Den alment praktiserende læge tager hånd om den enkelte patient i form af udredning og behandling. Den alment praktiserende læge er kendetegnet ved det kontinuerlige læge-patientforhold og fungerer som en helhedsorienteret læge, der via kendskab til patienten er med til at sikre den bedst mulige udrednings- og behandlingsforløb.

Hvor det er nødvendigt henvises til yderligere udredning og behandling i de øvrige dele af sundhedsvæsenet. I samarbejde med hospitaler og kommuner understøtter almen praksis indsatsen for at højne befolkningens sundhedstilstand gennem kendskab til den samlede patientpopulation. Der er særlig fokus på behandling og diagnostik af kronisk syge samt patienter/befolkningsgrupper som er sårbare og/eller har særlig sygdomsrisiko.

Det øvrige sundhedsvæsen, kommuner og hospitaler, indgår i ansvarligt samarbejde med almen praksis. De medvirker til at stille de ydelser og forudsætninger til rådighed, som er nødvendige

for at almen praksis kan udfylde sin opgave i et sammenhængende regionalt sundhedsvæsen, der har fokus på at sikre befolkningen mest mulig sundhed for pengene. Almen praksis udviser på sin side omstillingsparathed og villighed til at implementere aftalte forandringer.

Det skal også i fremtiden være attraktivt at virke som praktiserende læge i Region Midtjylland. Der skabes rammer som giver mulighed for faglige udfordringer og gode arbejdsvilkår.

I lyset af ovenstående er der nedenfor opstillet en række lidt mere konkrete visioner, der kan tjene som pejlemærker for praksisudviklingsplanens mere detaljerede enkeltafsnit. Temaerne og visionerne vil således blive yderligere udbygget og udfoldet i efterfølgende afsnit.

Det nære sundhedsvæsen skal styrkes og udvikles. Det sker i et tæt og forpligtende samarbejde mellem almen praksis, kommuner og region. I respekt for lovgivningens rammer indgår almen praksis som aftalepart i forbindelse med udformning af sundhedsaftaler, opgaveoverdragelse med videre.

Almen praksis, den kommunale sektor og hospitalerne har mange snitflader og delte ansvarsområder. Et velfungerende nært sundhedsvæsen forudsætter, at arbejdsdelingen omkring disse snitflader er klar og ansvaret er fornuftigt fordelt, så patienten ikke oplever unødvendige overlap eller huller i behandlingsforløbet.

Hvis det skal lykkes, kræver det klare aftaler om arbejdsdelingen mellem hospitaler, kommuner og almen praksis,

Det er vigtigt, at almen praksis i højere grad involveres i udformning af sundhedsaftaler sammen med Region Midtjylland og kommunerne.

Regionen har i samarbejde med almen praksis og regionens kommuner et særligt ansvar for at sikre, at alle regionens gruppe 1-sikrede borgere kan tilmeldes en læge. Der skal sikres en hensigtsmæssig fordeling af lægekapaciteten og rekruttering af praktiserende læger i hele regionen.

For at sikre lige adgang samt tilgængelighed i almen praksis, er det nødvendigt at kapaciteten i almen praksis er tilstrækkeligt i alle områder af regionen. Region Midtjylland, kommunerne og almen praksis har en vigtig opgave med at sikre rekruttering og fastholdelse af læger til alle dele af regionen.

Det er en særlig udfordring at sikre lægedækning i flere af regionens yderområder. Der kan være behov for en særlig indsats for at sikre fastholdelse og rekruttering til disse områder.

Mest mulig sundhed for pengene. Almen praksis vil i samarbejde med den øvrige sundhedssektor medvirke til at sikre en effektiv anvendelse af de ressourcer der afsættes til sundhedsområdet.

En stram økonomi vil være et vilkår for sundhedsvæsenet i de kommende år. Der er til stadighed behov for at fokusere på effektiv ressourceudnyttelse i sundhedsvæsenet. Patienterne bør hverken over- eller underbehandles. Almen praksis udgør borgernes primære indgang til sundhedsvæsenet og er dermed medansvarlig for, at borgerne opnår mest mulig sundhed for pengene.

De begrænsede ressourcer på sundhedsområdet skal udnyttes optimalt til at skabe sundhed for borgerne. Opgaverne skal løses, hvor det kvalitets- og omkostningsmæssigt er mest hensigtsmæssigt. Det fordrer ansvarlighed fra alle parter, der deltager i patientbehandlingen og løbende fokus på at optimere ressourceudnyttelsen indenfor hvert enkelt område, det være sig almen praksis, kommuner eller hospitaler. Samtidig skal der fokuseres på, at ændringer i opgavefordeling afstemmes med ændringer i ressourceallokeringen.

Almen praksis er udover diagnostik og behandling ansvarlig for visitering af patienter til sundhedstilbud i øvrige dele af sundhedsvæsenet.

Det stiller krav til praksis i forhold til henvisningernes udformning og indhold, samt viden om henvisningsmuligheder i form af hospitaler og kommuners sundhedstilbud. Sundhedsvæsenets øvrige aktører skal sikre let tilgængelig information om sundhedstilbud; almen praksis opsøger og bruger informationen.

Sundhedsvæsenet har vedvarende fokus på at opnå højeste mulige kvalitet i udredning og behandling. For almen praksis betyder det, at alle praktiserende læger arbejder systematisk og kontinuerligt med kvalitetsudvikling som en integreret og prioriteret del af praksisdriften.

Det er et mål, at regionens befolkning tilbydes sundhedsydelser af høj kvalitet. For at sikre det, er det afgørende, at almen praksis, i lighed med øvrige dele af sundhedsvæsenet, yder en høj kvalitet og løbende arbejder med kvalitetsudvikling.

Det er vigtigt, at kvalitetskulturen i almen praksis løbende videreudvikles, for eksempel ved brug af kliniske retningslinjer som en integreret del af hverdagen i praksis. Ligesom indberetning af utilsigtede hændelser sker med sigte på læring og udvikling.

Kvalitetsarbejdet har fokus på både den kliniske, den organisatoriske og den patientoplevede kvalitet. Kvalitetsindsatsen skal understøttes mest muligt ved systematisk efteruddannelse af praktiserende læger og personalet i almen praksis. Et eksempel på et indsatsområde i den forbindelse er rationel farmakoterapi.

Arbejdet med kvalitetsudvikling bør i størst mulig udstrækning funderes på facts og forskningsbaseret viden. Systematisk kodning og registrering i almen praksis skaber grundlag for at arbejdet med kvalitetsudvikling kan understøttes af data og baseres på faktisk viden.

Kliniske retningslinjer samt patientsikkerhed er grundlæggende faktorer i patientarbejdet.

Der er behov for at sætte fokus på den sårbare patient. Her har almen praksis en vigtig rolle som den behandler, der kender patientens samlede helbredssituation.

Som et væsentligt fokusområde i forhold til at opnå større lighed i sundhed er der behov for at gøre en indsats for sårbare patienter. Mange sårbare patienter – ældre, patienter med psykisk sygdom, multisyge eller socialt udsatte grupper – har kontakt til både almen praksis, den kommunale sektor og regionens hospitaler. Der er tale om en patientgruppe med flere sygdomme, ofte kroniske og med færre ressourcer end den gennemsnitlige befolkning. Specielt i forhold til denne gruppe spiller almen praksis derfor en særlig rolle som tovholder i patientforløbet.

Patienten skal styrkes i evnen til egenomsorg. Almen praksis har et medansvar for, at patient og pårørende bliver partner i behandlingsforløbet og understøttes i at gøre det lettere for patienten, at udføre egenomsorg.

En effektiv ressourceudnyttelse fordrer, at patienternes egne ressourcer udnyttes i samspil med det professionelle behandlingssystem. Almen praksis har en vigtig opgave med at motivere patienter, til at deltage aktivt i behandlingsforløbet og tage ansvar for egen sygdom og sundhed – også i forebyggelsesfasen.

Grundlaget for at patienter eller pårørende kan tage medansvar for sygdom og behandling er at patienter og pårørende modtager opdateret, relevant og forståelig information om egen sygdom og behandlingsforløb.

Kurser og patientskoler, for eksempel udbudt i regi af hospitaler eller kommuner, kan tjene til, at udbygge patienternes viden om sygdom og behandling. Ligesom arrangementer med sigte på forebyggelse kan understøtte borgerne i sygdomsforebyggende adfærd.

Der skal skabes rammer for anvendelse af telemedicinske løsninger. Sådanne løsninger øger muligheden for egenbehandling og hjemmemonitorering og bør i fremtiden blive en integreret del af behandlingsforløbet i almen praksis.

It-systemerne skal løbende udvikles, så de understøtter effektive arbejdsgange og sammenhængende patientforløb i et integreret sundhedsvæsen. Det skal sikres, at it udnyttes optimalt i almen praksis og at it i almen praksis fungerer i tæt sammenhæng med it-systemer i kommuner og på hospitaler.

En veludviklet it-infrastruktur er en forudsætning for sammenhæng i sundhedsvæsen. It bør til stadighed anvendes mere aktivt i almen praksis samt i kommunikationen med patienter og det

øvrige sundhedsvæsen. Det er en vision at skabe en mere integreret it-struktur, hvor it-løsninger i de forskellige sektorer spiller sammen.

I forhold til it-systemerne i almen praksis bør der særligt arbejdes på at sikre, at alle parter udvikler og implementerer aftalte funktioner rettidigt. Det bør ske via målrettet og styrket samarbejde med MedCom.

Borgere der bliver patienter i sundhedsvæsenet skal opleve udrednings- og behandlingsindsatsen som sammenhængende og koordineret. Samarbejdet mellem parterne i sundhedsvæsenet skal smidiggøres og forenkles.

Almen praksis indgår i et tæt og forpligtende samarbejde med kommuner og hospitaler, somatiske såvel som psykiatriske med henblik på at styrke det sammenhængende patientforløb.

Sundhedsvæsenet i regionen er opbygget med en opgavedeling mellem de forskellige parter. Det skaber en udfordring med at sikre sammenhængende patientforløb, hvor især overgangene er vigtige. Den praktiserende læges rolle som visitator til hospitalsbehandling gør almen praksis til en vigtig samarbejdspartner for det specialiserede sundhedsvæsen, for eksempel i forbindelse med indlæggelses- og udskrivningsforløb.

Patientoverdragelse mellem hospital og almen praksis skal ske på et velinformeret grundlag. Der er behov for at skærpe fokus på kommunikation mellem hospitaler og praksis blandt andet således, at kvaliteten i henvisninger og epikriser højnes og epikriser afsendes rettidigt.

Viderebehandling og opfølgning efter indlæggelse sker ofte i almen praksis. I fremtiden kan der blive stigende behov for, at hospitaler henviser patienter direkte til viderebehandling eller opfølgning i almen praksis. Det skal sikres, at almen praksis har praktisk og faglig mulighed for denne opgavevaretagelse.

Almen praksis spiller en vigtig rolle i forbindelse med at forebygge genindlæggelser og skal medvirke til at opfylde det af Regionsrådet vedtagne kvalitetsmål om reduktion i antallet af genindlæggelser. Derfor skal almen praksis have fokus på opfølgning og kontrol af udsatte patienter og kronikere efter endt indlæggelse eksempelvis som opfølgende hjemmebesøg til svage og ældre patienter.

Ligeledes skal almen praksis og kommunerne gøre brug af hinandens kompetencer og tilbud. Et godt samarbejde fordrer kendskab til og respekt for hinandens vilkår. Almen praksis skal have et solidt kendskab til hvilke kommunale tilbud, de har mulighed for at henvise patienten til. Almen praksis skal samtidig være tilgængelig for kommunernes sundhedspersonale fx hjemmesygeplejen, som på sin side naturligvis skal respektere de vilkår, almen praksis fungerer under. Smidig og lettilgængelig kommunikation udgør et centralt element i arbejdet med at bringe sektorerne tættere sammen.

Ikke mindst i forhold til patienter med en psykisk sygdom, er det vigtigt, at der er et velfungerende samarbejde mellem det nære og det specialiserede sundhedsvæsen. Patienter med psykisk sygdom er ofte kendetegnede ved komplicerede sygdomsbilleder, hvor psykiske, somatiske og sociale faktorer spiller ind. Der skal være en klar og smidig arbejdsdeling mellem almen praksis, psykiatrien og socialpsykiatrien.

I de kommende år skal der ske en styrkelse af forskningsindsatsen i forhold til almen praksis og snitfladerne mellem almen praksis og de øvrige dele af sundhedsvæsenet.

Behovet for en styrket og udbygget forskningsindsats fremstår stadig tydeligere i takt med øgningen af kompleksiteten i sundhedsvæsnets behandlingsmetoder, organisering og drift. Viden er nødvendig for at sikre, at udvikling og tilpasninger sker på et korrekt og velfunderet grundlag.

Der er samtidig en tæt sammenhæng mellem forskning og kvalitetsudvikling og udvikling i det hele taget. Der skal derfor fokuseres på at styrke forskningen og skabe de nødvendige strukturelle og organisatoriske rammer for et effektivt og smidigt samspil mellem forskning og daglig praksis. Et af skridtene i den retning kan være etablering af et antal udviklingspraksis, der kan medvirke i systematisk afprøvning af forskellige former for udvikling og pilotimplementering af initiativer baseret på ny viden og projekter i et samarbejde mellem forskningsmiljøet, regionen og almen praksis.

UDKAST